

SÁMEDIGGI

Njuolggadusat Sámedikki politihkalaš dássái

Mearriduvvon Sámedikkis 10.02.1994

Rievdaduvvon maŋimuš 05.05.2025

Sisdoallu

1.	DOAIBMAGUOVLU	3
2.	BUHTADUSGÁIBÁDUSAT JA MÁKSINGÁIBÁDUSAT GOLUID OVDDAS	3
2.1	Fásta buhtadusat	3
2.1.1	Sámediggeráddái	3
2.1.2	Politihkalaš ráđđeaddiide	3
2.1.3	Dievasčoahkkinjodiheaddjái	3
2.1.4	Fásta áirasiidda	3
2.1.5	Bearráigeahččanlávdegotti jodiheaddjái	4
2.1.6	Fágalávdegottiid jođiheddjiide	4
2.1.7	Joavkojođiheddjiide	4
2.2	Molsašuddi buhtadusat	4
2.2.1	Dievasčoahkkin jođihangoddái	4
2.2.2	Fágalávdegottiide	5
2.2.3	Aktiivvalaš oassálastin politihkalaš barggus joavko-, lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid oktavuođas	5
2.2.4	Searvan čoahkkimiidda ja dan dakkáriidda olggobealde lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid	5
2.2.5	Sámedikki ovddasteami ovddas	5
2.2.6	Doarjjaáššiid váiddalávdegoddái	5
2.3	Massojuvvon bargodietnasa birra	5
2.3.1	Duodaštuvvon massojuvvon bargodienas	6
2.3.2	Massojuvvon bargodienas duodaštusa haga	6
3.	STÁHTA TARIFFAŠIEHTADUSA BIRRA	6
4.	FUOLAHUSBARGOGOLUT	7
5.	ÁSSAN- JA RUOVTTUMÁTKEGOLUT	7
6.	LUOPMOVUOIGATVUOĐAT	7
7.	VIRGELOBIT	7
7.1	Riegádahttinvirgelohpi	7
7.2	Adopterenvirgelohpi	7
7.3	Čalgovirgelohpi	7
7.4	Jávkan máná buohcama geažil	8
8.	JÁVKAN IEŽAS BUOHCAMA GEAŽIL	8
9.	BARGOMÁTKKIT	8
9.1	Golut beallalačča/guoimmi ovddas	8
10.	SKEADKKAT JA HONORÁRAT	8
10.1	Skeankkaid oažžun	8

	10.2	Skeanġkat Sámedikkis	8
	10.3	Honorárat	8
11.		ELEKTROVNNALAŠ GULAHALLAMA OLGGOŠGOLUID GOKČAN	9
	11.1	Ollesáiggepolitihkkáriidda ja politihkalaš ráđđeaddiide	9
	11.2	Fásta áirasiidda	9
12.		PENŠUVDNA	9
13.		LUOHPAN	9
14.		DÁHKÁDUSAT	9

1. Doaibmaguovlu

Dát njuolggadusat gusket Sámedikki politihkalaš dássái.

Čujuhit Sámedikki čoahkkinnortnegii § 9 f) go guoská mátkeregulatiivva ja dáid njuolggadusaid dulkomii.

2. Buhtadusgáibádusat ja máksingáibádusat goluid ovddas

Buhtadusaid sáhtta gáibidit doaimmahuvvon barggu ovddas dáid njuolggadusaid vuođu; fásta buhtadusa ja buhtadusa barggu, ovddasteami dahje oassálastima ovddas Sámedikki čoahkkimiin.

Olbmossii gii oázžu bálkká ollesáiggi politihkkárin ja vejolaš maŋŋabálkká Sámedikkis, ii leat vuoigatvuohta oázžut šat buhtadusa vejolaš eará ámmáhiid dahje doaimmaid ovddas Sámedikkis.

Dáid njuolggadusaid vuođu sáhtta gáibidit máksjuvvot massojuvvon bargodietnasa goluid ovddas, mátkke- ja orrungoluid ovddas, goluid mánnágeahču dahje eará ovddasmorašbargguid ovddas ja telefon- ja teknihkalaš veahkke-neavvuid goluid ovddas.

Buhtadusgáibádusaid ja gáibádusaid goluid ovddas galgá ovddidit Sámediggái nu jođánit go vejolaš ja maŋimusat golmma mánu maŋŋa go bargu lea dahkkojuvvon dahje gollu lea šaddan.

2.1 Fásta buhtadusat

Fásta buhtadusat máksjuvvojit dalle go stáhta bargiide máksjuvvo bálká. Juohke mánu máksjuvvo seamma stuorra submi.

Buhtadusaid máksimis ii leat mielde luopmoruhta.

2.1.1 Sámediggeráđđái

Sámedikki presideantta jahkebuhtadus čuovvu ráđđehuslahtuid buhtadusa ja lea 80 % das.

Dan sivas go dát buhtadus čuovvu ráđđehuslahtuid buhtadusa, mearriduvvo dat dalle go Stuorradikki bálkákommisjuvna mearrida stuorradiggeáirasiid ja ráđđehuslahtuid buhtadusa.

Vejolaš várrepreseanttas lea jahkebuhtadus mii lea 80% presideantta buhtadusas.

Sámedikki eará ráđđelahtuide geain lea ollesáiggebargu Sámedikkis, máksjuvvo jahkebuhtadus mii lea 75 % presideantta jahkebuhtadusas.

2.1.2 Politihkalaš ráđđeaddiide

Sámediggeráđi politihkalaš ráđđeaddit ožžot jahkebuhtadusa mii lea 60 % presideantta buhtadusas.

Politihkalaš ráđđeaddi ii oaččo badjeláigebuhtadusa.

2.1.3 Dievasčoahkkinjodiheddji

Dievasčoahkkinjodiheddji oázžu jahkebuhtadusa mii lea 80 % presideantta buhtadusas.

2.1.4 Fásta áirasiidda

Sámedikki áirasiid, earret dievasčoahkkinjodiheddji, jahkebuhtadus lea 6,5 % presideantta buhtadusas.

Dán buhtadusas lea mielde maiddá vejolaš liigegoluid gokčan mat áirasis leat.

Jus lea eret almmá dohkálaš sivaidda haga fágalávdegottiid dábbálaš čoahkkimis dahje dievasčoahkkimis, de gessojuvvo 3 % beaivái fásta jahkebuhtadusas.

Go ieš diediha ahte lea eret dan dihte go lea buohcci, dohkkehuvvo jávkan gitta golmma beaivái almmá dan haga ahte buhtadusas gessojuvvo. Jus lea buohccindiedihuvvon, de ii gessojuvvo.

Buhtadusas ii gessojuvvo jávkama oktavuodas mii guoská eksámenbeaivái, militeara-dahje siviillasuodjalusbálvalussii.

Fásta buhtadusas sáhtta gessojuvvot 100 % jahkái.

Geassin dahkkojuvvo juohke njealjadasjagi.

2.1.5 Bearráigeahččánlávdegotti jodiheaddjái

Bearráigeahččánlávdegotti jodiheaddji oázžu lasáhusa jahkái mii lea 2,5 % presideantta buhtadusas.

2.1.6 Fágalávdegottiid jodiheaddjiide

Fágalávdegottiid lávdegoddejodiheaddjit ožžot lasáhusa jahkái mii lea 2,5 % presideantta buhtadusas.

2.1.7 Joavkojodiheaddjiide

Joavkojodiheaddjit ožžot lasáhusa jahkái mii lea 5,5 % presideantta buhtadusas, ja dasto vel 0,35 % jahkái presideantta buhtadusas joavkku juohke eará áirasa ovddas.

Dán buhtadusas lea maid mielde buhtadus vejolaš telefongoluid ovddas.

Joavkojodiheaddjin Sámedikkis áddejuvvo olmmoš gii lea nammaduvvon jodiheaddjin muhtun jovkui – áirrasčoahkkádussii mas leat okta olmmoš dahje eanet olbmot.

Joavkku stáhtusa dáid njuolgadusaid vuodul oázžu go buktá čoahkkinjodihangoddái duodastusa joavkku ásaheami birra ovdal 01.11 dan jagi go ođđa sámediggi vuodduvvo.

Stáhtus gusto dan dáhtona rájes válgaáigodaga loahpa rádjái, nu guhká go ođđa sámediggeráđđi ii válljejuvvo maŋnelis áigodagas ja Sámedikki joavkočoahkkádusat eai rievdda dan geažil.

Dalle gusto joavkku stáhtus vejolaš ođđa joavkkuide 01.01 čuovvovaš jagi.

Ovddabealde namuhuvvon stáhtus joavkun gusto maid joavkočálliručaid ja opposiisuvdnaručaid juogadeami oktavuodas.

Go válgaáigodat nohká, sáhttet joavkojodiheaddjit, go sii ohcet dan dievasčoahkkinjodihangottis, oázžut ruđa luohpama olis mii lea seamma mađe go ovttá mánu buhtadus. Ohcamis berre duodastit vejolaš liigebarggu válgaáigodaga nohkama maŋnel.

2.2 Molsašuddi buhtadusat

Molsašuddi buhtadusaid máksomearit heivehuvvojit presideantta buhtadusa vuodul nu ahte lasáhus proseantta mielde lea seamma stuoris go presideantta lasáhus.

Máksomearri jorbejuvvo dasto lagamus 10 ruvdnui.

Molsašuddi buhtadusat eai máksujuvvo dievasčoahkkinjodiheaddjái, sámediggeráđđái ja politihkalaš ráđdeaddiide.

2.2.1 Dievasčoahkkin jodihangoddái

Dievasčoahkkinjodihangoddi, earret dievasčoahkkinjodiheaddji, oázžu buhtadusa dievasčoahkkima aktiivvalaš jodiheami ovddas, mii lea guovtti – 2 – geardde 2.2.3 máksomeriid.

2.2.2 Fágalávdegottiide

Sámedikki fágalávdegottiid jodiheaddjit dahje son gii aktiivvalaččat jodiha fágalávdegotti čoahkkima, ožžot buhtadusa dievasčoahkkima aktiivvalaš jodiheami ovddas, mii lea guovtti – 2 – geardde 2.2.3 máksomeriid.

Searvan fágalávdegottiid mátkkiide buhtaduvvo 2.2.3 c) máksomeari mielde.

2.2.3 Aktiivvalaš oassálastin politihkalaš barggus joavko-, lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid oktavuodas

Fásta áirasat, earret sii geat ožžot buhtadusa čoahkkimiid ovddas eará máksomeriid mielde, ožžot buhtadusa aktiivvalaš searvama ovddas fágalávdegodde- ja dievasčoahkkimiidda čuovvovaš máksomeriid mielde:

- a) Digitála čoahkkimiid ovddas mat bistet gitta 30 minuhta rádjái, 0,027 % presideantta buhtadusas.
- b) Digitála čoahkkimiid ovddas mat bistet gitta diimmu rádjái, 0,098 % presideantta buhtadusas.
- c) Aktiivvalaš searvama ovddas beaivái, 0,142 % presideantta buhtadusas.

Digitála čoahkkimiid ovddas mat bistet badjel diimmu, oažžu buhtadusa aktiivvalaš oassálastima ovddas beaivái. Čoahkkimii boahtán várreáirasat ožžot guovtti geardde máksomeari čoahkkinbeaivvi ovddas juohke oassálastimis.

Áirasat geat ožžot ollesbeaivebuhtadusa, juogo joavkočoahkkima, lávdegoddečoahkkima dahje dievasčoahkkima ovddas mii bistá guhkit go 4 diimmu, eai

sáhte gáibidit eanet čoahkkinbuhtadusaid vaikke vel oassálasttášedje ge eará čoahkkimiidda, go dat leat čadnojuvvon dievasčoahkkima áššemeannudeapmái.

2.2.4 Searvan čoahkkimiidda ja dan dakkáriidda olggobealde lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid

Searvama ovddas Sámedikki orgánaid čoahkkimiidda dahje searvan čoahkkimiidda, semináraide, konferánssaide, konsultašuvnnaide ja dan dakkáriidda presideantta dahje dievasčoahkkinjodiheaddji gohččuma mielde, máksojuvvo 2.2.3 c) máksomeari mielde.

Sáhtta máksit gitta ovtta beaivvi máksomeari rádjái ráhkkaneami ovddas. Earenoamáš oktavuodain sáhtta máksojuvvot gitta golbma beaivvi máksomeari rádjái ráhkkaneami ovddas.

2.2.5 Sámedikki ovddasteami ovddas

Go ovddasta Sámedikki presideantta dahje dievasčoahkkinjodiheaddji gohččuma mielde, de oažžu máksojuvvot buhtadusa 2.2.3 c) máksomeari mielde.

Buhtadusas lea mielde máksu ráhkkaneami ovddas ja gusto ovddastemiide sihke sis- ja olgoriikkas.

2.2.6 Doarjjaáššiid váiddalávdegoddái

Váiddalávdegotti čoahkkimiid jodiheami ovddas oažžu jodiheaddji dahje son gii árjjalaččat jodiha čoahkkima, buhtadusa mii lea beannot – 1,5 – geardde 2.2.3 c) máksomeari.

Váiddalávdegoddi buhtaduvvo muđui 2.2.3 mearrádusaid mielde.

2.3 Massojuvvon bargodietnasa birra

Doaibma Sámedikki áirrasin lea almmolaš doaibma maid lea sihke geatnegasvuohta ja vuoigatvuohta doaimmahit. Danne leage sámediggeáirasiin vuoigatvuohta oažžut virgelobi dábálaš barggus nu ollu go lea dárbu geatnegasvuođaideaset dihte Sámedikkis dahje Sámedikki vuollásaš orgánain.

2.3.1 Duodaštuvvon massojuvvon bargodienas

Duodaštuvvon massojuvvon bargodietnasa sáhtta máksit gitta 0,32 % presideantta buhtadusas sutnje gii sáhtta duodaštit bargodietnasa duohta massima. Máksomearri jorbejuvvo dasto lagamus 10 ruvdnui.

- a) Bargi almmolaš dahje priváhta suorggis galgá go gáibida massojuvvon bargodietnasa gessojuvvon bálkká vuodul, buktit čuoovvovaš duodaštusaid:
- Bargoaddi duodaštusa fitnodaga namain ja čujuhusain, bargoáiggiin, gessojuvvon áigodagain, diibmo- dahje beaivebálkkáin oktan sosiálalaš goluiguin.
 - Bálkálihppu maid oažžu bargoaddis(iin), mii čájeha ahte bálká lea gessojuvvon.

- b) lehčanas ealáhusdoalli dahje smávva oasusearvi mii duohtavuodas jođihuvvo ovttá olbmo fidnodahkan, duodašta massojuvvon bargodietnasa manimus jagi vearročállosa vuodul, dahje golmma manimus jagi vearročállosiid vuodul. Massojuvvon bargodietnasa beaivái rehkenastá go juohká ealáhusdientnasa 260 beaivái. Dietnasii galgá lasihit vejolaš eanadoallogessosa, boazodoallogessosa ja unnimus gessosa.

lehčanas ealáhusdoalli sáhtta molssaeaktun oažžut buhtaduvvot bálkká sadjásažžii gitta 0,27 % rádjái beaivái presideantta buhtadusas. Máksomearri jorbejuvvo dasto lagamus 10 ruvdnui. Dán galgá duodaštit duodaštuvvon dieđáhusain vearraeiseválddiide bálkádiennasiid, bargoaddidivadiid ja vearrogeassimiid birra.

- c) Sámediggi sáhtta refušuvdnagáibádusa vuodul máksit massojuvvon bargodietnasa njuolga bargoaddái. Gáibádusas galget leat čuoovvovaš duodaštusaid:
- Bargoaddi namma ja čujuhus.
 - Áigodat man ovddas gáibiduvvo refušuvdna, mas bohtá ovdan guđe Sámedikki čoaikkimiin/doaimmain lea sáhka.
 - Diibmo- dahje beaivemáksomearit oktan sosiálalaš goluiguin.

Refušuvdnagáibádus galgá sáddejuvvo Sámediggái nu fargga go vejolaš, ja manimus golbma mánu manjá go bargu lea doaimmahuvvon.

2.3.2 Massojuvvon bargodienas duodaštusa haga

Máksomearit massojuvvon bargodietnasa ovddas duodaštusa haga, heivehuvvojit proseanttaid mielde presideantta buhtadusa vuodul. Máksomearri jorbejuvvo dasto lagamus 10 ruvdnui.

Sii geat leat ruovttus beivviid, studeanttat, pensionisttat ja earát geat eai sáhte duodaštit bargodietnasa massima, sáhttet beaivái oažžut buhtadusa mii lea 0,10 % presideantta buhtadusas.

lehčanas ealáhusdoallit geat leat čálihuuvon lasseárvodivatregistarii, sáhttet oažžut buhtadusa mii lea gitta 0,16 % rádjái presideantta buhtadusas.

Oasepensionisttain lea vuoigatvuohta oažžut buhtaduvvot duodaškeahes bargodienasmassima penšunproseantta mielde.

Buhtadus duodaškeahes bargodienasmassima ovddas gáibida ahte massin dahkkojuvvo jáhkehahttin vuodustuvvon iešdieđáhusain.

3. Stáhta tariffašiehtadusa birra

Sámedikki politihkalaš dássái ii guoskka Váldotariffašiehtadus eaige stáhta sierrašiehtadusat.

Mátke- ja orrunolul Sámedikki politihkalaš dássái máksujuvvojit njuolggadusaid mielde mat goas ain gustojit stáhta mátkeregulatiivvas.

4. Fuolahusbargogolut

Sámediggepolitihkkárat sáhttet dárbbaslaš bargomátkkiid oktavuodas oažžut buhtaduvvot duodaštuvvon fuolahusbargogoluid ja vejolaš mátkegoluid fuolahusbargái čuovvovaš máksomeriid mielde:

- Sadjásažžii: 2 500 ru rádjái jándorii, dassáži go mánná deavdá 16 jagi.
- Mánnágeahččái: eanemusat 1000 ru beaivái vuosttaš mánás ja 400 ru juohke eará mánás. Mánnán lohkkjuvvo mánná gitta 12 jagi rádjái.
- Buohcci, vuorasolbmo dahje doaibmavádjit olbmo dikšun ja/dahje geahčču: buhtadus lea gitta 1 800 ru rádjái beaivái. Dán ferte almmolaš instánsa duodaštit.

Náittosguoibmi, ovttasássi dahje muhtun eará geainna juogada máná beaivválaš fuola, sáhttá muhtun spiehkastagain leat mielde mátkkiin, go galgá máná geahččat, ja oažžut máksjuvvo mátk- ja orrugoluid. Dát ráddjejuvvo gustot dušše dalle go lea deatalaš ahte mánná lea mielde, ovdamearkka dihte máná njamaheami oktavuodas. Ornet guoská gitta dassážiigo mánná deavdá jagi.

5. Ássan- ja ruovttumátkegolut

Dievasčoahkkinjodiheaddji, sámediggeráđđi ja ráđi politihkalaš ráđdeaddit geat orrot guhkkelis go 40 km eret bargosajis ja doalahit ásodaga ruovttubáikkis, ja eai láigot dan eret, ožžot nuvtá geavahussii dakkár ásodaga mas leat earkilis viessogálvvut. Maiddái elrávdnji, liekkas ja birrabassan oktii jagis ja go fárra.

Dievasčoahkkinjodiheaddji, sámediggeráđđi ja ráđi politihkalaš ráđdeaddit geat orrot guhkkelis go 40 km eret bargosajis, ožžot máksjuvvo ruovttumátkki ovddas oktii vahkkui. Mátki ruoktot, galgá nu guhkás go vejolaš heivehuvvot bargomátkkiide. Stáhta mátkeregulatiiva sisriikkas biddjuvvo vuodđun goluid máksimii. Dákkár mátkkiin máksjuvvo dušše mátkegoluid ovddas, borran-/idjadanlasáhus ii máksjuvvo.

Fárrangolut máksjuvvojit almmolaš bargiid fárranbuhtadusregulatiivva mielde, gč. Statens personalhåndbok.

6. Luopmovuoigatvuodát

Sámedikki ollesáiggepolitihkkáriin, geat ožžot pensunaddi buhtadusa Sámedikkis, lea vuoigatvuohta luomu váldit.

7. Virgelobit

Sámedikki ollesáiggepolitihkkáriidda, geat ožžot pensunaddi buhtadusa Sámedikkis, gusket čuovvovaš virgelohpenjuolggadusat:

7.1 Riegádahttinvirgelohpi

Riegádahttima oktavuodas addjuvvo virgelohpi gustovaš njuolggadusaid mielde.

7.2 Adopterenvirgelohpi

Dan oktavuodas go adoptere vuollel 15 jahkasaš máná, addjuvvo virgelohpi gustovaš njuolggadusaid mielde.

7.3 Čalgovirgelohpi

Jos leat deatalaš čálgoákkat, de sáhttá oažžut čalgovirgelobi báلكkáin gitta guokte vahku jagis.

7.4 Jávkan máná buohcama geažil

Virgelohpi báلكkáin addojuvvo gustovaš njuolggadusaid mielde dalle go ferte áimmahuššat buohcci máná.

8. Jávkan iežas buohcama geažil

Sámedikki áirasat leat álbmotválljen áirasat ja definerejuvvojit danne luodubargin.

Sámedikki ollesáiggepolitihkkáriidda gokčá Sámediggi differánssa gaskal NAV máksámuša, luodubargiid buohcanruđa njuolggadusaid mielde, ja álbmotválljen áirasa fásta buhtadusa. Sámediggi máksá buohcanruđa 1. beaivvi rájes 16. beaivvi rádjái buozalmasvuođajávkama oktavuodas.

9. Bargomátkkit

Sámedikki politihkalaš doaimma bargomátkkiid oktavuodas biddjojuvvojit vuodđun dat njuolggadusat mat leat Sierrašiehtadusas mátkke- ja biebmogoluid máksimis sis- ja olgoriikka mátkkiid ovddas.

Bargomátkkin lohkkajuvvo mátki Sámedikki ovddas.

Dalle jos lea eahpádus ahte sáhtá go oassi mátkkis dahje olles mátki lohkkajuvvot bargomátkkin, mearrida dievasčoahkkinjodíheaddji dahje sámediggepresideanta ášši.

9.1 Golut beallalačča/guoimmi ovddas

Sámedikki politihkkáriid beallalaš/guoibmi sáhtá leat mielde ovddasteamen dakkár doaluin main lea erenoamáš nátionála dahje riikkaidgaskasaš mearkkašupmi. Sámedikki presideanta dahje dievasčoahkkinjodíheaddji galgá dakkár oktavuodain vuossáhtat leat dohkkehan mátki, ovdal go sáhtá máksit.

10. Skeanĵkkat ja honorárat

10.1 Skeanĵkkaid oazžun

Buot skeanĵkkaid maid oazžu dan olis go lea ovddasteamen Sámedikki, lohkkajuvvojit skeanĵkan bargodilis ja dat galget fievririduvvot Sámedikki skeanĵkaprotokollii ja daid galgá Sámediggi hálldašit.

Skeanĵkkaid mat leat persovnnalaččat ja go daid árvi lea árvvoštallojuvvon leat vuolle 500 ru, sáhtá vuostáiváldi ieš váldit.

10.2 Skeanĵkkat Sámedikkis

Sámediggi sáhtá addit alla gussiide, logaldalliide ja earáide dakkár skeanĵkkaid maid árvi sáhtá leat gitta 2 500 ru rádjái. Skeanĵkkat mat addojuvvojit galget vuosttažettiin leat sámi girjjálašvuohta, dáidda ja giehtaduojit.

10.3 Honorárat

Dievasčoahkkinjodíheaddji, sámediggeráđđi ja ráđi politihkalaš ráđđeaddit ožžot váldit honorára dakkár artihkkaliid dahje aviisačállošiid ovddas, maid ovddas dáibalaččat máksajuvvo. Go logaldallá iežas bargosuorggi birra, de dan ovddas ii galgga váldit mávssu.

11. Elektrovnnalaš gulahallama olggosgoluid gokčan

11.1 Ollesáiggepolitihkkáriidda ja politihkalaš ráđđeaddiide

Dievasčoahkkinjodiheddji, sámediggeráđđi ja ráđi politihkalaš ráđđeaddit ožžot máksuojuvvot elektrovnnalaš gulahallanbálvalusaid ovddas, dalle go lea dárbu bálvalusa čađaheapmái. Eará teknihkalaš reaiddut addojuvvojit geavahussii.

Ollesáiggepolitihkkarat ja politihkalaš ráđđeaddit čuvvot Sámedikki njuolggadusaid elektrovnnalaš gulahallamis.

11.2 Fásta áirasiidda

Sámedikki eará fásta áirasiid telefongoluid ovddas máksima birra, geahča 2.1.4.

For gruppeledere stilles bærbar PC til disposisjon.

12. Penšuvdna

Dievasčoahkkinjodiheddji ja sámediggeráđđi leat penšuvdnaortnega miellahtut, gč. lága Sámedikki ja eará sámi riektediliid birra (sámeláhka) § 12-15.

Politihkalaš ráđđeaddit čuvvot seamma penšunortnega go Sámedikki bargit.

13. Luohpan

Dievasčoahkkinjodiheddjái sáhhtá go heaitá addojuvvot ovttá mánu maŋŋabálká, ja gitta golmma mánu rádjai maŋŋabálká ohcama bokte dievasčoahkkinjodihangoddái jos sus ii leat bálká-/ealáhusdienas, penšuvdna dahje sullasaš.

Sámediggeráđđi ja ráđi politihkaš ráđđeaddiide sáhhtá, go heitet, addit oasse- dahje ollesbálkká gitta ovttá mánu rádjái, ja dan mearrida dievasčoahkkinjodihangoddi juohke áššis, ja gitta golmma mánu rádjái ohcama bokte dievasčoahkkinjodihangoddái jos sis ii leat bálká-/ealáhusdienas, penšuvdna dahje sullasaš.

Bálká maŋŋil luohpama ii atte penšuvdnačuoggáid.

14. Dáhkádusat

Sámedikkis lea sierra mátkedáhkádus Sámedikki áirasiidda, nu maid vuollásaš lávdegottiid ja ráđiid lahtuide. Dáhkádus gusto lávdegottiid čoahkkanemiide ja čoahkkimiidda. Dasto gusto dáhkádus maid ovdan ruoktot čoahkkinbáikái oktan ijastallamiin, ja maid mátkkiin maid Sámediggi lágida.

Sámedikki politihkkarat fertejit ieža váldit oktavuodá dáhkádusserviin jos dasa šaddá dárbu.